

ПЕРСПЕКТИВИ ТОРГОВОГО ФІНАСУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ЕКСПОРТНО-КРЕДИТНОГО АГЕНТСТВА В УКРАЇНІ

© Хома І.Б., Бицька О.В., 2018

Міжнародна торгівля є стратегічним напрямком розвитку як для будь-якої країни світу, так і для України. Експорт товарів розширює межі торгівлі, забезпечує надходження коштів до країни та сприяє збільшенню національного доходу. На сьогоднішній день в країні відсутня розвинена системна підтримка експортної діяльності. Для України існує необхідність модернізації експортної політики, забезпеченої сучасними формами фінансової підтримки експортної діяльності.

Експортно-кредитні агентства (ЕКА) створюються для підвищення конкурентоспроможності національних експортерів, що сприяє диверсифікації економіки та економічному зростанню. Співпраця компаній, що знаходяться у державній власності, з ЕКА, сприяє розвитку їхнього експортного потенціалу, зростанню прибутковості внаслідок залучення інвестиційних ресурсів, що у середньостроковій перспективі сприятиме зниженню прямих фіскальних ризиків.

Метою створення ЕКА є захист експортерів від втрат, пов'язаних з різними видами ризиків, які ускладнюють їхню участь у зовнішньоекономічній діяльності, а також допомога в інтернаціоналізації діяльності вітчизняних компаній, їхньому поширенні на зовнішні ринки.

Перевагою ЕКА у порівнянні з іншими фінансовими установами є здатність приймати на страхування ризику, які не можуть покрити приватні кредитори, що значно розширює можливості фінансування великих та ризикових проектів. Водночас, варто зазначити, що ЕКА не конкурують з приватними фінансовими установами, натомість підвищують здатність кредиторів своєї країни конкурувати на міжнародному рівні, забезпечувати їх клієнтів гарантіями [1, с. 58-59].

Станом на 07 лютого 2018 року Кабінетом Міністрів України за ініціативи Мінекономрозвитку було прийняте рішення про створення Експортно-кредитного агентства та було затверджено його установчі документи. Агентство буде діяти у формі приватного акціонерного товариства (ПрАТ). Кількість акцій у першому випуску буде 200 000 штук. Статутний капітал ЕКА становитиме 200 млн. грн. і забезпечуватиметься з коштів державного бюджету. Після запуску ЕКА здійснюватиме страхування, перестраховування і надання гарантій за договорами, які забезпечують розвиток експорту. Воно також братиме участь у виконанні програм часткової компенсації відсоткової ставки за експортним кредитом і надаватиме консультації експортерам [2].

Створення експортно-кредитного агентства є одним з кроків щодо підтримки міжнародної експансії українських товарів і збільшенню обсягів експорту вдвічі до 2019 року. За рахунок реалізації ЕКА передбачається досягти збільшення щорічних обсягів експорту товарів вітчизняних виробників у середньому на 3 % або на 500 млн. дол. США щорічно.

Через відсутність належних механізмів державної підтримки страхування та фінансування експорту в Україні вітчизняні експортери працюють в умовах нерівноправної конкурентної боротьби на міжнародних ринках товарів і послуг. Також враховуючи особливості сучасного стану економіки України, де внаслідок обмеженого платоспроможного попиту на внутрішньому ринку поставки товарів і послуг на експорт стали чи не єдиним засобом розвитку українських підприємств, необхідність створення відповідної інституціональної і фінансової державної підтримки для ефективної реалізації експортного потенціалу України через створення ефективно діючого ЕКА набуває все більшої актуальності [3, с. 178].

На даний момент Україна все ще залишається однією з небагатьох країн у Східній Європі, яка не має належної системи державної фінансової підтримки експорту, і ця обставина негативно впливає на просування товарів і послуг українських підприємств на міжнародні ринки.

Можливі позитивні та негативні аспекти поширення торгового фінансування з використанням послуг ЕКА в Україні, які наведені в табл. 1. [4].

Таблиця 1

Переваги й недоліки торгового фінансування із залученням ЕКА

Переваги	Недоліки
Низька вартість фінансування для позичальників	Незначні обсяги кредитів у межах торгового фінансування
Доступність довгострокового фінансування	Залучення додаткових сторін
Захист від майнового та фінансових ризиків	Імовірність певних часових затримок
Урегулювання питань щодо застави шляхом можливого страхування заставного майна	–
Підвищення вимог до фінансового стану імпортера	–
Порівняно низький ризик для кредиторів	–

Головне призначення ЕКА полягає в тому, що вони забезпечують страхове покриття банкам-кредиторам, чим суттєво знижують кредитний ризик кредитора. Як правило, ЕКА істотно задіяні в процесі й ніколи не забезпечать страхового покриття й не нададуть дозвіл на конкретне торгове фінансування, якщо структура угоди, трансакційні документи, фінансовий стан позичальника, результати правового аудиту позичальника та загальна оцінка ризиків щодо такої трансакції не відповідатимуть чітким вимогам.

При створенні ЕКА Україна здобуде такі перспективи:

- підвищення конкурентоспроможності експортерів;
- підтримка експорту з доданою вартістю;
- розвиток та підтримка малих та середніх підприємств;
- збільшення українського експорту.

Функціонування ЕКА створить умови для захисту українських експортерів від ризиків неплатежів та фінансових втрат, підвищення конкурентоспроможності українських виробників на світових ринках. Ці зміни поліпшать можливості для вітчизняних експортерів та, зокрема, розширять перелік українських товарів з високою доданою вартістю, яка отримує додатковий захист від фінансових ризиків. Це підтримка зміни експорту з сировинного типу до експорту високотехнологічної продукції. Ці та інші можливості ЕКА є важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності української продукції на зовнішніх ринках.

Отже, можна стверджувати, що функціонування ЕКА стане сучасною фінансовою технологією, яка допоможе компаніям виходити на міжнародні ринки. Динамічний розвиток України неможливий без активної зовнішньоекономічної діяльності держави. Зі свого боку, система державної підтримки експорту (через ЕКА) дозволить поліпшити умови для активізації зовнішньої торгівлі вітчизняних підприємств і підтримати їх у конкурентній боротьбі із зарубіжними виробниками, розширити ринок банківських послуг, зокрема розвиваючи продукт торгового фінансування, наблизити інституційно-організаційні аспекти зовнішньоторговельної діяльності до світових стандартів, активізувати процес розвитку вітчизняної фінансової системи.

1. Корнєєва Ю. В. Інвестиційні аспекти діяльності ЕКА / Ю. В. Корнєєва // *Економіка та держава*. – 2017. – №10. – С. 58–62. 2. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>. 3. Гужєва І.Ю. Україна в глобальній торгівлі: монографія / І.Ю. Гужєва. – К.: Зовнішня торгівля, 2015. – 236 с. 4. Ярошенко С. Розвиток торгового фінансування: необхідність створення експортного кредитного агентства в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/832>